

POSOLSTVO POSVÄTNEJ SYNODY
PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKÝCH KRAJINÁCH A NA SLOVENSKU
PRI PRÍLEŽITOSTI SVIATKU CHRISTOVHO NARODENIA 2024/25

Duchovní otcovia, bratia a sestry:

Christós raždájetsja!

Počas slávnostných bohoslužieb veľkých sviatkov sa pred nami otvára brána k poznaniu Božích tajomstiev. Cirkev pozýva svoje deti na duchovnú hostinu slova, ktorá nám má pomôcť hlbšie pochopiť posvätnú udalosť sláveného dňa. Vo svojich modlitbách a piesňach vyjadruje nesmiernu radosť z Božieho plánu spásy a obdivuje múdrosť Jeho Prozreteľnosti.

Konštantínopolský patriarcha German nás na utreni Christovho Narodenia uvádza do tajomstva sviatku takto: *Keď nastal čas Tvojho príchodu na zem, konalo sa prvé sčítanie celého sveta. Vtedy si si zaumienil spísať mená ľudí, ktorí veria v Tvoje narodenie: preto cisár vyhlásil takéto nariadenie. Ved' Svojím narodením si obnovil Svoj večný kráľovský majestát, ktorý nemá počiatok. Preto Ti aj my namiesto zoznamu výbercov daní prinášame bohatstvo pravoslávneho bohoslovía, ako Bohu a Spasiteľovi našich duší¹.*

Pravoslávne bohoslužby sú ozajstnou duchovnou pokladnicou múdrosti našich svätých otcov a odkrývajú pred nami hĺbku ich pochopenia Božích tajomstiev. Veľmi výstižne o tom hovorí stichira, napísaná na ich počesť: *(Naši) blažení (otcovia) prijali plnosť duchovného svetla Svätého Ducha a z Božieho vnuknutia nadprirodzené bohoslovie vyjadrili nemnohými, no veľmi múdrymi slovami. Je zjavné, že ako Christovi hlásatelia a ochrancovia evanjeliového učenia a zbožných obyčajov, prijali toto zjavenie zhora a ním osvietení objasnili vieru, ktorej ich naučil sám Boh².*

Mnohí z nás by však chceli nielen myslou a srdcom, ako nám to umožňujú naše bohoslužby, ale aj vlastným telom byť v Betleheme – v jaskyni, na mieste, kde sa Christos narodil, pred jasľami, do ktorých bol položený. Iní by sa Mu chceli spolu s pastiermi pokloniť, ďalší spolu s mudrcmi priniesť dary. A niektorí by boli ochotní za Neho dokonca zomrieť spolu s deťmi, ktoré dal povraždiť nemilosrdný Herodes.

Nie je to možné, pretože nie sme súčasníkmi Christa. Môže nás však tešiť vedomie, že *Pán je blízko³* (Flp 4, 5). Ako hovorí Písmo: *On nie je ďaleko od nikoho z nás⁴* (Sk 17, 27). Stačí len, aby sme Ho my hľadali a usilovali sa priblížiť k Nemu, a On sa priblíži k nám.

Ako sa môžeme priblížiť ku Christovi? Čo pre to môžeme urobiť? Odpoveď na túto otázku nájdeme, ak sa zamyslíme, kto a prečo bol v blízkosti Christa pri Jeho narodení.

¹ Когда время уже на землю пришествия твоего, первое написание вселенной бысть, тогда возхотѣхъ съи человекѣвъ написать имена, вѣрствующихъ рожде твоемѣ. сегѡ ради таковоѣ повелѣнїе ѿ кесара возглашеа: вѣчнаго во твоемѣ црствѣа безначальное, рождеомъ твоимъ обновїа. темъ тебе приносимъ и мы паче имениаго даннословїа, православнаго богатство еѡсловїа, ѣкѡ еѣ и спѣдъ дѣшъ нашихъ (Utreňa Christovho Narodenia).

² Все прїемше оумное сїанїе сїаго дѣа, преестѣственнѣшее еѡсловїе краткими глаголы и многими рздѣломъ еѡдѣхновенно провѣщаша. ѣкѡ хрѣтѣовы проповѣдницы, сѣльскнхъ предметѣле оученїй, блаженїи, и благочестїивыхъ преданїй, свѣше прїемше сїхъ ѡкровенїе ѣвѣ, и просвѣщшесѣ и зложнїша вѣрѣ еѡнадчїеннѣю (Utreňa svätých otcov Siedmeho všeobecného snemu).

³ Гдѣ близъ.

⁴ Не далече ѿ сїаинаго коегѡждо насъ еѣца.

Najbližšie k novonarodenému Spasiteľovi bola Jeho Prečistá Matka Mária. Svoju blízkosť k Bohu, česť stať sa Matkou Božieho Syna, česť, ktorá z Nej urobila *čestnejšuju Cheruvím i slávnejšuju bez spravénija Serafim* – vzácnejšiu než cherubíni a neporovnateľne slávnejšiu než serafíni, všetko toto si zaslúžila dokonalou čistotou tela i duše, hlbokou pokorou a oddanosťou do Božej vôle.

Pri narodení Christa bol prítomný i Jeho pestún Jozef. Svätý evanjelista Matúš ho nazýva *mužom spravodlivým*⁵ (Mt 1, 19). Jeho spravodlivosť, dodržiavanie zákona a česťnosť, spojená s veľkodušnosťou voči Bohorodičke, nepochybne boli tým, čo ho spravilo hodným stať v blízkosti Spasiteľa.

Po Bohorodičke a Jozefovi k novonarodenému Christovi pristúpili betlehemi pastieri. Prečo práve im anjeli zvestovali radostnú správu o narodení Spasiteľa? Pastieri boli svojim povolaním jednoduchí ľudia, ale nie pre svoje povolanie, ale pre svoje čisté srdce a pokornú dušu si zaslúžili šťastie priblížiť sa k novonarodenému Christovi.

Po nich sa Spasiteľovi prišli pokloniť mudrci z Východu – vysokopostavení a bohatí ľudia, ktorí Mu priniesli dary – *zlato, kadidlo a myrhu*⁶ (Mt 2, 11). Vzdelanie, bohatstvo a vysoké postavenie nemusí človeka od Christa vzdialiť, ale práve naopak, môže ho k Nemu priblížiť, ak je spojené s hľadaním najvyššej, Božej múdrosti a pokorným uznaním ohraničenosti ľudského poznania a schopností.

Novonarodeného Christa teda obklopovali panenská čistota Jeho Matky, spravodlivosť Jozefa, dôverčivá jednoduchosť betlehemi pastierov a osvietená múdrosť perzských mudrcov. Ak má niekto tieto sväté cnosti a vznešené vlastnosti, môže smelo pristúpiť k novonarodenému Spasiteľovi: *Pán je blízko*⁷.

Ale čo ak tieto cnosti nemáme? *Nikto, kto je zviazaný telesnými túžbami a rozkošami, nie je hoden prísť k Tebe, ani sa k Tebe priblížiť, ani Ti slúžiť, Kráľu slávy; lebo slúžiť Tebe je veľké a hrozné aj pre nebeské mocnosti*⁸. Ale Christos, ktorý sa obliekol do tela pre *Svoju nevýslovnú a nesmiernu lásku k ľudom*,⁹ neodohnal od Seba ani smilnicu, ktorá prišla so slzami, ani mýtnika, ktorý sa kajal, ani lotra, ktorý Ho vyznal na Kríži, ani prenasledovateľa Saula, ktorý sa obrátil a stal apoštolom Pavlom. Všetkých, ktorí k Nemu prišli s pokáním, pripojil k Svojim priateľom¹⁰. Preto ani my nebudeme zúfať a vzdávať sa nádeje na spásu. S dôverou v Christovo nesmierne milosrdenstvo pristúpme k Nemu ak nie s cnosťami, ktoré nemáme, tak aspoň s úprimným pokáním a úsilím zmeniť svoj život, aby prijal aj nás, ako prijal smilnicu, lotra a mýtnika.

Milovaní, žijeme v časoch, plných skúšok a výziev. Na mnohých miestach sveta ohrozujú ľudský život vojny, inde dochádza k útlaku či prenasledovaniu, a niekde sú ľudia kvôli vyznávaniu svojej viery nielen prenasledovaní či väznení, ale často prichádzajú aj o svoje životy. Svet je plný utrpenia a zúfalstva, nechoty zaručiť právo a zachovať mier. Vo chvíľach, keď sa nás z trápení sveta zmocňuje sklúčenosť, spomeňme si na slová žalmu: *Hospodin je moje svetlo a moja spása. Koho sa mám báť? Hospodin je úto-*

⁵ *Ἰωσήφ ἄνθρωπος δίκαιος, ἁγίου υἱοῦ.*

⁶ *Злато и ливанъ и смръдъ.*

⁷ *Гдѣ близъ.*

⁸ *Никѣтоже догѣтѣнъ ѿ свѣдѣвшихъ плѣтскѣми похотѣмѣи и сластѣмѣи приходѣти, илѣи приближитѣсѣ, илѣи слѣжитѣи тебѣ, црѣи славы: ѣже во слѣжитѣи тебѣ, велико и стѣрашно и самѣмъ ибнѣмъ силамъ (Modlitba Cherubínskej piesne).*

⁹ *Обаче неизречѣннаго радѣи и безмѣрнаго твоего челоуѣколюбѣа (Modlitba Cherubínskej piesne).*

¹⁰ *Не бо владѣнѣцъ со слезамѣи пришедшю къ тебѣ ѿгналъ єси, ниже мытарѣ ѿвергъ єси покáлѣшасѣ, ниже развѣйника познавша црѣтво твое ѿгналъ єси, ниже гонѣтелѣ покáлѣшасѣ ѿставлъ єси ѣже вѣ: но ѿ пока́нѣа тебѣи пришедшѣа, всѣхъ въ лицѣ твоемъ дрѣговѣхъ вчинилъ єси (Postup svätého Prijímania).*

číska môjho života. Pred kým sa mám triasť? ¹¹ (Ž 26, 1). Blažený je ten, komu pomáha Boh Jakubov, kto sa spolieha na Hospodina, svojho Boha ¹² (Ž 145, 5).

Nevkladajme svoju nádej do kniežat – mocných tohto sveta, ani do plánov ľudí, ktoré často padnú v deň, keď z nich vyjde duch a vrátia sa do zeme ¹³ (Ž 145, 3-4). Vložme všetku svoju nádej do Christa, ktorý sa stal človekom nás rádi i nášeho rádi spaseníja ¹⁴ – kvôli nám a pre našu spásu. Usilujme sa vo svojom živote nasledovať Toho, ktorý obhajuje právo utláčaných, hladným dáva chlieb, vyslobodzuje väzňov, slepým dáva zrak, zdvíha sklúčených, chráni cudzincov, ujíma sa siroty a vdovy ¹⁵ (Ž 145, 7-9).

Duchovní otcovia, bratia a sestry, počas tohtoročných osláv sviatku Christovho Narodenia sa obráťme s prosbou za pokoj k Tomu, na pleciach ktorého spočíva vláda a Jeho meno je Posol veľkej rady, Obdivuhodný radca, Mocný Boh, Vládca, Knieža pokoja ¹⁶ (Iz 9, 5). Prosme za pokoj nielen vo svete, ale aj vo svojom vnútri. Pripravme pre Christa miesto vo svojom srdci, aby Jeho láska mohla obnoviť nás i celý svet. Zostaňme s Ním, aby sme aj my, tak ako naši svätí otcovia, mohli vyznávať s vierou a duchovnou radosťou: nás rádi rodísja Otročá mládo, predvíčnyj Bóh! ¹⁷

Požehnané sviatky Christovho Narodenia a Božej milosti plný rok 2025!

† **Rastislav**

arcibiskup prešovský,
metropolita českých krajín a Slovenska

† **Michal**

arcibiskup pražský a českých krajín

† **Juraj**

arcibiskup michalovsko-košický

† **Izaiáš**

biskup olomoucko-brniansky

¹¹ Гдѣ просвѣщеніе мое и спситель мой, когѡ оубоубеа; гдѣ защититель животѣ моегѡ, ѿ когѡ оустрашѣа;

¹² Блженъ, емуже бѣхъ іакѡвль помощникъ сѣгѡ, оупобаніе сѣгѡ на гдѣ бѣа своегѡ.

¹³ Не надѣйтесь на князи, на сыны челоувечскіа, въ нѣже нѣсть ипнѣа. Изыдетъ дѡхъ сѣгѡ, и возвратитъ въ зѣмлю свою: въ тѡй дѣнь погнѣнѡтъ всѣа помышленіа сѣгѡ.

¹⁴ Нѣсъ радн и нашегѡ радн спасеніа.

¹⁵ Творѣцаго сѡдѣхъ ѡбидимыа, даюцаго пициѡ ѡчѣдѣимыа. Гдѣ рѣшитъ ѡкованныа: гдѣ оумѡдрѣетъ слѣпцы: гдѣ возбѡдѣтъ низверженныа: гдѣ хранитъ пришѣлцы, сѣра и вдовѡ прїиметъ.

¹⁶ Сѣгѡже начальство бысть на рамѣ сѣгѡ: и нарицѣтѣа ѣма сѣгѡ: велика советѣа ѡггѣа, чѡденъ, советникъ, бѣхъ крѣпкѣй, властелинъ, кнѣзь міра.

¹⁷ Нѣсъ во радн роднѣа Отрочѣа млáдо, превѣчный бѣхъ.